

BEDÖMARGRUPPENS YTTRANDEAvdelning
Utvärderingsavdelningen

Lärosäte: Högskolan i Gävle
Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnet svenska.
Samlat omdöme: Ifrågasatt kvalitet
<p>Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Förutsättningar vara inte tillfredsställande.</p> <p>Inom utbildningsvetenskaplig kärna (UVK) står det klart att antalet lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat. Lärosätet har en planering och systematik för kompetensförsörjning och kompetensutveckling med vetenskaplig och högskolepedagogisk meritering samt överblick av kompetensbehov. När det gäller personal för inriktningen svenska, ser bedömargruppen att det finns påtagliga brister på personalsidan inom ämneslärarutbildningen, lärarresurserna är knappa och utmaningarna mycket stora. Personalen är på kort sikt tillfredsställande, i synnerhet eftersom det ser ut som att en visstidsanställd lektor i litteraturvetenskap övergår i en tillsvidareanställning. Bedömargruppen menar dock att lärosätet måste ta krafttag för att säkra kompetensen på lång sikt. Det gäller både vetenskaplig, ämnesdidaktisk och professionsrelaterad kompetens.</p> <p>Lärosätet har en god bild av den vetenskapliga och professionsinriktade utbildningsmiljö inom UVK genom att det finns en sammanhållen miljö där forskningsprojekt och forskningsområden och deras koppling till områden i UVKn framgår. Det är positivt att lärosätet identifierat områden för professions- och verksamhetsutveckling såsom exemplet med projektet Nätbaserat lärande. För inriktningen svenska finns det dock flera brister och bedömargruppen anser inte att utbildningsmiljön är tillfredsställande. Av underlagen att döma arbetar lärosätet aktivt för att länka samman disciplinerna svenska språket och litteraturvetenskap vilka traditionellt har varit helt åtskilda. Det är enligt bedömargruppen lovvärt men inte tillräckligt för att utvärdera utbildningsmiljön som vetenskapligt fullgod och professionsinriktad. Den förhållandevis svaga ämnesdidaktiska miljön lyser igenom och generellt är det svårt att se hur forskningen vid lärosätet genomsyrar utbildningen i stort. Positivt är dock att studenterna tar del av och reflekterar över forskning i ökande svårighetsgrad.</p> <p>Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat vara inte tillfredsställande.</p> <p>Målet om ämneskunskaper för yrkesutövningen, inbegripet aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete uppfylls. Bedömargruppen ser att det finns en medveten progression i ämnet även om de ämnesteoretiska kunskaperna kan ses som något snäva.</p> <p>Målet om vetenskapsteori och forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet uppfylls inte. I UVK uppfylls målet på grundläggande nivå eftersom studenterna</p>

möter och tillämpar teorier och metoder inom utbildningsvetenskaplig forskning samt analyserar sambandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Studenterna tränas att granska, inte minst olika kvantitativa data rörande skolresultat och effektstudier. Metod och teori ska sedan följas upp i ämnesstudierna på en fördjupad nivå och som förberedelse för de självständiga arbetena. För svenskämnet framgår att fördjupningen inte sker och enligt bedömargruppen krävs en genomgång för att säkerställa studenternas möjlighet till fördjupade kunskaper när examen utfärdas. Denna genomgång bör göras i nära samverkan med den utbildningsvetenskapliga kärnan för att man på så vis kan se över vilka metoder som behandlas var och när i utbildningen. Trots att UVK bidrar till måluppfyllelse anser bedömargruppen att bristerna inom inriktningen svenska är så omfattande att utbildningen i sin helhet inte möjliggör och säkerställer måluppfyllelse.

Målet om att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat uppfylls. Målet rör kritisk reflektion utifrån egna och andras erfarenheter i relation till aktuell forskning och hur examinationen sker. I kurserna inom UVK finns flera examinerande moment där studenterna bland annat får möjlighet att reflektera över erfarenheter genom muntlig redovisning av sina från VFU:n samt bidra till yrkesverksamheten genom koppling av bearbetade erfarenheter till vetenskaplig forskning. Fördjupningen ska ske främst i samband med det självständiga arbetet, och bedömargruppen rekommenderar lärosätet att se över progressionen och länkningen mellan olika delar såsom lärandeaktiviteter, mål och examinationer under hela utbildningen. Trots svagheter som finns anser bedömargruppen att lärosätet har visat att utbildningen i sin helhet möjliggör och säkerställer måluppfyllelse.

Målet om att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik uppfylls. Inom UVK sker det exempelvis genom tillämpning av metoder för att synliggöra och analysera specifika händelser i klassrummet, återkoppling på genomförd undervisning, reflektioner om lärande och träning att bedöma autentiska elevtexter och hur bedömningar kan kommuniceras. Inriktningen svenska bidrar till måluppfyllelse men bedömargruppen noterar att det finns vissa utmaningar, i synnerhet för studenter på distansutbildning. Samtliga studenter behöver ledas tydligt mot dessa förmågor och få chansen att pröva dem i skarpt läge, till exempel ute på VFU, i högre grad än vad som sker nu. Trots svagheter som finns anser bedömargruppen att lärosätet har visat att utbildningen i sin helhet möjliggör och säkerställer måluppfyllelse.

Målet om att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet för att stimulera varje elevs lärande uppfylls. Inom UVK får studenterna reflektera över och analysera den enskilda elevens lärande och utveckling, men arbetar också med variation av behov och förutsättningar som kan finnas i olika elevgrupper. För inriktningen svenska finns det vissa svagheter. Bedömargruppen menar dock att lärosätet visar medvetenhet om dessa utmaningar och har klara tankar över hur dessa aspekter ska utvecklas i framtiden. Exempelvis har man börjat fördjupa arbetet med elevtexter och enskilda elevers skrivutvecklingsbehov under VFU:n. Trots svagheter som finns anser bedömargruppen att lärosätet har visat att utbildningen i sin helhet möjliggör och säkerställer måluppfyllelse.

Målet om att bedöma utifrån relevanta aspekter och hållbar utveckling uppfylls. Det sker genom en kurs som berör skolans demokratiska uppdrag, barnkonventionen, mänskliga rättigheter, jämställdhet, HBTQ samt mobbning och diskriminering, VFU och kopplingen till det pedagogiska arbetet samt kursen Hållbar utveckling.

Lärosätet redogör för hur organisationen aktivt arbetar utifrån fastställda riktlinjer för att säkra ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten. Lärosätet ger ett antal exempel på hur genusperspektiv och könsskillnader förankras hos studenterna. Inriktningen svenska bidrar i hög grad till att studenten möter jämställdhetsperspektivet i utbildningen, men att det framför allt sker inom litteraturvetenskap och att perspektivets förankring kan stärkas inom den språkvetenskapliga delen av utbildningen.

För säkerställande av uppföljning, åtgärder och återkoppling finns utarbetade kontaktytor och arenor för utvecklingsarbete för olika aktörer i programmen som ämnesansvariga och ansvariga för UVK och VFU. Programmet utvärderas varje år och VFU följs kontinuerligt upp med studenter och VFU-handledare. På kursnivå finns en utarbetad och synliggjord process för beredning, genomförande och uppföljning av kursvärderingar. Dessa rutiner och kontaktytor för uppföljning på programnivå är dock inte tillräckliga för uppföljning av svensk lärutbildningen. Lärosätets systematiska kvalitetsarbete och förberedande arbete med genomströmning har flera olika brister, enligt bedömargruppen. Lärarna har visserligen en dialog och kontakt med utbildningsledare för programnivå, men utvecklingsarbetet vilar inte på ett robust underlag. Den bristande systematiken medför också att det för bedömargruppen blir otydligt hur kvalitetsarbetet vid behov omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling. Lärarlaget i svenska lyfter även utmaningar och bristande resurser, och menar att de inte är tillräckligt förberedda på den mångfacetterade studentgruppen där flera kommer från andra språk- och kulturområden eller har neuropsykologiska funktionshinder. Bedömargruppen ser positivt på att lärarlaget har identifierat sitt behov av kompetensutveckling och tid för att arbeta med dessa grupper, och rekommenderar därför att lärosätet tar fram en handlingsplan för kvalitetsarbete och genomströmning, med ett tydligt fokus på de utmaningar som identifierats.

Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Studentperspektiv vara inte tillfredsställande.

På övergripande nivå beskriver lärosätet rutiner för studentinflytande och strukturer för studenters medverkan i beredande och beslutande organ. Studenter kan också verka i mer informella sammanhang där de kan ge synpunkter på sina studier. Särskilt för svensk lärutbildningen finns det brister i det formella inflytandet även om det informella verkar fungera väl. Bedömargruppen anser att studenterna inte har tillräckliga förutsättningar för inflytande, även om de har möjlighet att uttrycka synpunkter på didaktiska seminarier. Inflytandet berör framförallt vad lärosätet strävar mot, och inte vad lärosätet för tillfället gör. I nuläget finns det ingen formell påverkansmöjlighet för svensk lärarstudenter, till exempel vad gäller arbetet med kursplaner. Det finns dock goda exempel när det gäller informellt studentinflytande, och där granskar studenterna sina egna kursplaner och tentamensfrågor under utbildningen.

Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Arbetsliv och samverkan vara tillfredsställande.

Lärosätet redogör för olika typer av samverkan med det omgivande samhället i stort och ger exempel på konkreta aktiviteter både inom utbildningen och i anslutning till mer externt riktade verksamheter som bidrar till att ge studenter beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Lärosätet arbetar dock på en mer övergripande nivå för att lärutbildningen ska vara användbar och utveckla studentens beredskap för att möta förändringar i arbetslivet. Ett utvecklingsområde är att arbeta mer för att särskilt svensk lärutbildningen ska leva upp till detta. Det framgår att det finns planer på att samverka med yrkesverksamma svensklärare på gymnasieskolan och att föra gemensamma didaktiska diskussioner om de olika delarna av svenskämnet. Bedömargruppen anser därmed att det

inte finns en implementerad samverkan med det omgivande samhället utöver VFU, särskilt för svensklärarytbildningen. Arbetsliv och samverkan bedöms som uppfyllt under förutsättning att lärosätet förverkligar ovan nämnda planer.

Utbildningsvetenskaplig kärna

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal

Bedömning med motivering: *Antalet lärare och deras sammantagna vetenskapliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Lärosätet redogör för en personalstyrka på drygt 25 lärare med en kärntrupp av lärare med en något större omfattning undervisning i programmet. Majoriteten av undervisande lärare är i första hand universitetsadjunkter, men det finns en fullgod skara lektorer. Personalen är huvudsakligen tillsvidareanställd och en majoritet har lärarutbildning. Andelen disputerade i ämnen av relevans för den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) är tillfredsställande. Adjungerade adjunkter svarar för aktuell professionsrelaterad kompetens. För att säkra adekvat kompetens under studenternas VFU så utbildas lokala lärarutbildare (VFU-handledare) som bidrar med aktuell kunskap från verksamheter i skolan.

Under intervjun redogjorde lärosätet för vad som föranleder den låga andelen redovisad personal i UVK-verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i tabellen. Lärosätet arbetar med en översyn av detta, men berättar att det finns en halvtidstjänst kopplad till VFU som inte är redovisad i lärartabellen. Under intervjun redogjorde också lärosätet för att det i utbildningen förekommer många individer med få procents undervisning i programmet. Lärosätet klargjorde att många av de verksamma forskande lärarna är inblandade i utbildningen inom planering och utveckling av UVK-kurser i kursarbetslagen, vilket inte framgår av tabellen.

Lärosätet har en planering och systematik för kompetensförsörjning och kompetensutveckling med vetenskaplig och högskolepedagogisk meritering. Självvärderingen anger att utifrån de analyser som framträder av kompetensbehov kommer ytterligare rekryteringar med pedagogisk och utbildningsvetenskaplig kompetens att bli nödvändiga, för att säkra utbildningen framöver. Bedömggruppen delar denna bedömning. I intervjun angav lärosätet att utlysningar sker löpande för att säkra kompetensförsörjning på kort sikt, och att doktorander är ett sätt att säkra kompetensförsörjning på längre sikt. Dessa doktorander har fått extra stödinsatser i form av extra tid för dem som är nära till disputation.

Utbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.*

Bedömggruppen konstaterar utifrån självvärderingen och med ytterligare kompletteringar utifrån intervjuerna att forskare deltar i kursutveckling och formulering av lärandemål, val av kurslitteratur och examinationsformer i kursarbetslag. Detta skapar goda förutsättningar för forskningsanknytning

av utbildningen, vilket gör att studenter möter aktuella kunskaper och pågående forskning inom olika områden. Den professionsinriktade miljön underbyggs av arbetssätt kopplat till den verksamhetsförlagda utbildningen och genom adjungerade adjunkter i form av verksamma lärare som undervisar i programmet en dag i veckan.

Lärosätet har en god bild av lärarutbildningens vetenskapliga och professionsinriktade utbildningsmiljö, genom att det finns en överblick över forskningsprojekt och forskningsområden samt deras koppling till områden i den utbildningsvetenskapliga kärnan. Det finns ett högre seminarium för utbildningsvetenskap som träffas regelbundet. Där diskuteras både aktuella forskningsfrågor och frågor om lärares yrkespraktik och lärarutbildningens innehåll, genomförande och utveckling. Bedömargruppen menar att den här sammankopplingen av forskningsaktiviteter och diskussioner om utbildningskvalitet är ett gott exempel. Det är positivt att lärosätet har identifierat områden för professions- och verksamhetsutveckling som exemplet med projektet Nätbaserat lärande, vilket tas upp i självvärderingen. Vetenskapliga publikationer som publicerats av forskare vid lärosätet används i undervisningen.

En utmaning som lärosätet har identifierat i självvärderingen och som också togs upp under intervjuerna är att möta balansen mellan omfattningen av forskningstid kontra undervisning. Bedömargruppen rekommenderar att lärosätet beaktar de svårigheter som kompetenshöjning och kompetensutveckling för forskarna innebär när det gäller att säkerställa antalet undervisningstimmar för studenterna på programmet samt att på längre sikt säkerställa en kontinuitet i personalgruppen.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Bedömargruppen anser att lärosätet i sin självvärdering visar att utbildningen möjliggör att studenten uppnår målet om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet genom utformning och genomförande samt säkerställer detta genom examination. Exempel är kursen *Teorier och metoder inom utbildningsvetenskaplig forskning*, 7,5 högskolepoäng, som består av ett antal seminarier om utbildningsvetenskapliga forskningsområden samt urval av teorier, perspektiv och metoder inom området. Kursen aktualiserar sambandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i relation till aktuell forskning och forskningsetik. Under intervjun redogjorde lärosätet för att den UVK som är förlagd till termin 3 behandlar teorier och metoder inom utbildningsvetenskaplig forskning – med både kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder. Exempel gavs på seminarieuppgifter som bland annat diskussioner om trovärdigheten i texter som det talats om, dvs. kritiskt förhållningsätt till metod och teori. Studenterna tränas att granska inte minst olika kvantitativa data om skolresultat och effektstudier. Metod och teori ska följas upp i ämnesstudierna på en fördjupad nivå och som förberedelse för de självständiga arbetena. Bedömargruppen anser att säkerställande av examination av fördjupad kunskap som del av examensmålet är ett utvecklingsområde för lärosätet.

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

Lärosätet beskriver på ett tillfredsställande sätt hur studenterna får möjlighet att uppnå den del av målet som rör reflektion utifrån egna och andras erfarenheter samt hur examinationen sker. Det är tydligt att reflektion som lärandeaktivitet har en central roll för lärosätets examinationer och kopplingar sker i detta avseende även till verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och trepartssamtal mellan student, VFU-handledare och lärosätets lärare. Ett exempel på reflektionen är att studenterna måste ge en muntlig redovisning av sina erfarenheter under VFU:n. Andra examinationsformer är hemtentamen och trepartssamtal. Detta anses också uppfylla målets skrivningar om att bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten.

Under intervjun redogjorde lärosätet för hur relevanta forskningsresultat integreras i UVK-kurserna samt hur erfarenheter och forskningsresultat tillsammans bidrar till att studenterna kan utveckla yrkesverksamheten relaterat till UVK. Exempel som gavs var kursen *Perspektiv på läraryrket* som inrymmer moment där studenten får konkreta erfarenheter av yrket och att de i en tentamen sedan kopplar sina bearbetade erfarenheter till vetenskaplig forskning. Ett annat exempel rör kursen i ledarskap där studenterna gör en kompetensprofil med egna styrkor, svagheter och strategier som kopplas till ledarskapsforskning och deras egna erfarenheter av ledarskap i klassrummet. Ytterligare klagörande exempel är användningen av IT i undervisning och skola, som problematiseras både utifrån relevanta forskningsresultat och egna erfarenheter och därmed ramas in i en diskussion om hur det bidrar till utvecklingen av yrkesverksamheten.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.

I sin självvärdering anger lärosätet både UVK-kurser och VFU som grundval för studenternas måluppfyllelse. UVK-kurserna rör bedömning och betygssättning samt ledarskap. Exempel ges i form av frågor om hur metoder kan tillämpas i undervisningen genom att lärarna tillämpar "metaundervisning". Arbetsformen innebär att studenterna får prova metoder som undervisande lärare i kursen arbetar med i form av en transparent process där händelser i klassrummet tydliggörs. Det förekommer föreläsningar om lärandeteorier som kopplas till praktiska övningar. Studenterna får möjlighet att ge varandra återkoppling vid presentationer och undervisningen sammanfattas med reflektioner om hur lärprocesser går till och hur metanivån kan inkluderas i studenternas egen undervisningspraktik. Bedömargruppen anser det positivt att studenterna läser elevtexter, tränar på bedömning och reflekterar över hur bedömningen ska kommuniceras. Ett gott exempel är inslaget med forumteater som en integrerad del av UVK och förbereder studenternas färdighet och förmåga inför yrkesutövningen. Förmågan att tillämpa metoder examineras vidare genom VFU och till viss del genom en hemtentamen.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

I självvärderingen anger lärosätet hur både kurser och enskilda moment ger studenterna möjlighet att nå målet genom examinationer. Lärosätet anger koppling och progression mellan uppgifterna samt ger ett exempel på lärandemål i en av kurserna. Specialpedagogik intar ett centralt innehåll i lärosätets beskrivning. Ett exempel är ett autentiskt fall där studenten kartlägger, reflekterar över åtgärder och utvärderar dessa när det gäller undervisning och arbetsformer. Detta är ett gott exempel på hur studenter i samband med den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) kan träna professionsnära uppgifter och bedömningar. När det gäller undervisningen prövas studenternas kunskaper att planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning genom tre olika examinationsuppgifter i skilda UVK-kurser samt inom verksamhetsförlagd utbildning (VFU) relaterad till både UVK och ämne. Varje kurs har ett särskilt bedömningsunderlag kopplat till målen i form av en progressionsmall, och detta ligger till grund för VFU-handledarens omdöme i examinationen av VFU. Utöver detta underlag som VFU-handledaren och studenterna fyller i, finns skriftliga examinationsuppgifter kopplade till UVK. Studenterna examineras via en muntlig presentation om bemötande av olika elevgrupper och åtgärder, för att stödja elevernas lärande och måluppfyllelse. Efter presentationen sker ett samtal som handlar om förhållningssätt i betyg och bedömning. Detta är ett exempel på hur lärosätet säkerställer måluppfyllelsen för den enskilda elevens lärande och utveckling, men också hur studenten får arbeta med grupper och den variation av behov och förutsättningar som kan finnas i en undervisningsgrupp och klass.

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsrelaterade och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.*

Lärosätet ger en god beskrivning av undervisning och examinationer som krävs för att uppnå målet. Bedömargruppen anser att det finns konkreta exempel och en variation av examinationsuppgifter som säkerställer måluppfyllelsen. Exempel är värderingsövningar, analys av olika fall, analys av filmklipp samt problematiserande samtal. I en av de kurser som lärosätet tar upp förekommer relevanta teman och begrepp som berör skolans demokratiska uppdrag, barnkonventionen, mänskliga rättigheter, jämställdhet, HBTQ och mobbning och diskriminering.

Lärosätet ger exempel på lärandemål av direkt relevans för examensmålet när det gäller kopplingen till bedömningar i det pedagogiska arbetet. Målet behandlas och examineras även delvis under VFU, vilket stärker kopplingen till det pedagogiska arbetet. Hållbar utveckling och dess tre huvudsakliga dimensioner behandlas i en egen kurs med just benämningen hållbar utveckling. Den följer som progression på kursen om skolans demokratiska uppdrag. Också för den här kursen ger lärosätet tydliga exempel på examinationsuppgifter. Lärosätet identifierar i sin värdering och analys att kursen är utmanande för en del studenter, eftersom den syftar till att medvetandegöra studenterna om deras

egna uppfattningar och föreställningar. Bedömargruppen anser att lärosätet har identifierat relevanta hinder som har att göra med svårigheten att få studenter att ompröva och ändra sin attityd.

En annan punkt som uppmärksammas av lärosätet är att få av studenterna väljer att tillämpa de samtalsverktyg som ges under utbildningen och att lärosätet borde uppmuntra till att studenterna tillämpar dem under VFU. Bedömargruppen anser att ett utvecklingsområde för lärosätet är att ta fram åtgärder för hur studenter i ökad grad ska tillämpa metoder och förhållningssätt som de tränas i under UVK.

Jämställdhet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

I självvärderingen redogör lärosätet för hur organisationen aktivt arbetar utifrån fastställda riktlinjer för att säkra ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten, exempelvis genom en analys av könsfördelningen inom personalen. Exempel ges också i form av en specifikt framtagen utbildning för genus och jämställdhet för chefer. När det gäller mer specifika rutiner och riktlinjer för hur jämställdhetsperspektivet beaktas i utbildningens utformning, framgår att lärosätet arbetar med exempelvis granskning av kurslitteratur. Det finns en tydligt angiven ambition att öka lärarnas medvetenhet i planering och genomförande av kurser.

Lärosätet ger ett antal exempel på hur genusperspektiv och könsskillnader förankras hos studenterna. Ett konkret exempel är "sokratiska samtal" i kursen *Skolans demokratiska uppdrag i ett värdegrundsperspektiv*. Det anges också flera relevanta utvecklingsområden, varav ett är att lärosätet har identifierat att befintlig kompetens inom jämställdhetsområdet på lärosätet kan användas bättre i undervisningen. Lärosätet är medvetet om att personalen behöver stöd för att inom ramen för utbildningen utveckla innehåll och genomförande baserat på genusperspektiv och jämställdhet. En översyn kommer också att genomföras för att se om genus mer specifikt kan skrivas fram som jämställdhet, så att detta tydliggörs inom styrdokumentet och för studenterna. Bedömargruppen instämmer i att en översyn bör göras så att den undervisande personalen får det stöd de behöver.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

Ansvaret för ämneslärarutbildningen är förlagt på Akademin för utbildning och ekonomi, och det finns fastställda rutiner och beredningsgångar för beställningar och framtagande av kursplaner samt kvalitetssäkring av desamma. För kvalitetsarbetet finns ett utbildningsledarkollegium där utbildningsledare stöder varandra, och detta möjliggör samarbete om de olika lärarprogrammets kvalitet. Utbildningsledare möter regelbundet också ledningen, vetenskapliga ledare, ämnesansvariga, kursansvariga och lärare för kvalitetsarbete på program- och kursnivå. Genom organisationen finns utarbetade kontaktytor och arenor för utvecklingsarbete för olika aktörer i programmen som ämnesansvariga och ansvariga för UVK och VFU. Programmet utvärderas varje år, och VFU följs kontinuerligt också upp med studenter och VFU-handledare.

På kursnivå finns en utarbetad och synliggjord process för beredning, genomförande och uppföljning av kursvärderingar. Studenter utvärderar kurser både digitalt via skriftliga enkäter och muntligt. Lärosätet beskriver en process för kursutvärdering som uppfattas som välutvecklad. Att låta studenter ta del av föregående kursutvärdering och kommunicera den vid kursstart, liksom att utse två studentrepresentanter i kursen vid kursens inledning, bidrar till att uppfylla delmålet om återkoppling till relevanta intressenter. Lärosätet beskriver hur de ger studenterna möjligheter till programvärdering och kursutvärdering efter avslutad kurs, men att få studenter deltar i den webbaserade kursutvärderingen. I intervjun klargjorde lärosätet att detta är ett utvecklingsområde som de bearbetar genom att tydligare presentera gjorda förändringar utifrån kursvärderingar för studenter som påbörjar kursen.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Självvärderingen visar att lärosätet verkar för att studenterna genomför utbildningen inom planerad studietid. Det finns rutiner för att utbildningsledaren tar kontakt med studenterna och följer upp antagnings- och registreringstal varje termin. Studenter som inte förmår följa studietakten erbjuds ett särskilt möte med en utbildningsledare om planering av studier eller behov av särskilt stöd för studierna. Lärosätet informerar tidigt studenterna om de möjligheter till studiestöd som finns för att motverka tidiga avhopp.

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Studentperspektiv

Bedömning med motivering: *Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

I självvärderingen framkommer att det finns rutiner för studentinflytande och strukturer för studenternas medverkan i beredande och beslutande organ. Studenterna kan också verka i mer informella sammanhang, där de kan ge synpunkter på sina studier. Bedömargruppen anser att den informella dialogen mellan studenter och lärare fungerar väl, vilket också framgick av intervjuerna. Lärosätet har identifierat svårigheter med att få studenterna att utnyttja sina möjligheter till inflytande och anger att arbete med att förbättra detta har påbörjats. Ett pågående arbete med att få fler studenter att skriva kursutvärderingar pågår. Lärosätet vill även ha in fler studentrepresentanter i planeringsträffar med utbildningsledarkollegiet och lärarkollegiet. Bedömargruppen rekommenderar att lärosätet beaktar behovet av att vidta åtgärder som kan få studenterna mer engagerade att besvara webbenkäter samt att delta i sammanhang där de kan bidra till att utveckla sin utbildning.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.*

Lärosätet redogör för olika typer av samverkan med det omgivande samhället i stort och har även identifierat ett utvecklingsområde som avser det omgivande samhället i lärosätets mer direkta närhet. I den mån denna kontakt påverkar lärarutbildningen bidrar den till att ge studenter beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Ett exempel på arbetssätt för lärosätet är en "lärarutbildardag" dit alla VFU-

handledare bjuds in. Vartannat år sker en uppföljningsträff för VFU-handledare, där man behandlar olika aktuella och relevanta teman utifrån arbetslivsperspektiv och sammankopplingen mellan utbildning och verksamhet. Lärosätet arbetar för ökad samverkan mellan högskolan och VFU-handledare, samt vill skapa ett nätverk med både fristående skolor och kommunala skolor. Andra exempel är att verksamma lärare rekryteras som adjungerade adjunkter. Lärosätet anordnar också öppna föreläsningar om samhällsrelevanta frågor som verksamma lärare och studenter bjuds in till, t.ex. HBTQ-frågor och digitalisering.

VFU-handledare erbjuds en kurs på 7,5 högskolepoäng. Att lärarna deltar i den kursen säkerställer kvaliteten i ämneslärarstudenternas verksamhetsförlagda utbildning. Det finns planer på att samverka med yrkesverksamma svensklärare på gymnasiet och föra didaktiska diskussioner om de olika delar som ingår i svenskämnet.

Samlat omdöme utbildningsvetenskaplig kärna

Bedömning med motivering: *Tillfredsställande*

Att bedömningsgrunder är tillfredsställande eller inte och att mål uppfylls eller inte inom utbildningsvetenskaplig kärna vägs samman med motsvarande bedömningar inom ämnes- och ämnesdidaktiska studier. Denna sammanvägning framgår i det samlade omdömet för examenstillståndet, det vill säga för utbildningen i sin helhet.

Utifrån underlaget står det klart att antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga, professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat. Lärosätet har en planering och systematik för kompetensförsörjning och kompetensutveckling med vetenskaplig och högskolepedagogisk meritering samt överblick av kompetensbehov.

Lärosätet har en god bild av lärarutbildningens vetenskapliga och professionsinriktade utbildningsmiljö genom att det finns en sammanhållen miljö där forskningsprojekt och forskningsområden och deras koppling till områden i den utbildningsvetenskapliga kärnan framgår. Det är positivt att lärosätet identifierat områden för professions- och verksamhetsutveckling såsom exemplet med projektet Nätbaserat lärande.

Målet om vetenskapsteori och forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet uppfylls genom att studenterna möter och tillämpar teorier och metoder inom utbildningsvetenskaplig forskning samt analyserar sambandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Studenterna tränas att granska inte minst olika kvantitativa data rörande skolresultat och effektstudier. Metod och teori följs senare upp i ämnesstudierna på en fördjupad nivå och som förberedelse för de självständiga arbetena.

Målet om att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat uppfylls. Målet rör kritisk reflektion utifrån egna och andras erfarenheter i relation till aktuell forskning och hur examinationen sker. I kurserna inom UVK finns flera examinerande moment där studenterna bland annat får möjlighet att reflektera över erfarenheter genom muntlig redovisning av sina från VFU:n samt bidra till yrkesverksamheten genom koppling av bearbetade erfarenheter till vetenskaplig forskning.

Målet om att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik uppfylls genom exempelvis tillämpning av metoder för att synliggöra och analysera specifika händelser i klassrummet, återkoppling på genomförd undervisning, reflektioner om lärande och träning att bedöma autentiska elevtexter och hur bedömningar kan kommuniceras.

Målet om att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet för att stimulera varje elevs lärande uppfylls genom att studenter reflekterar över och analyserar den enskilda elevens lärande och utveckling, men också genom att studenten arbetar med variation av behov och förutsättningar som kan finnas i olika elevgrupper.

Målet om att bedöma utifrån relevanta aspekter och hållbar utveckling uppfylls genom en kurs som berör skolans demokratiska uppdrag, barnkonventionen, mänskliga rättigheter, jämställdhet, HBTQ samt mobbning och diskriminering, VFU och kopplingen till det pedagogiska arbetet samt kursen Hållbar utveckling.

Lärosätet redogör för hur organisationen aktivt arbetar utifrån fastställda riktlinjer för att säkra ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten. Lärosätet ger ett antal exempel på hur genusperspektiv och könsskillnader förankras hos studenterna.

För säkerställande av uppföljning, åtgärder och återkoppling finns utarbetade kontaktytor och arenor för utvecklingsarbete för olika aktörer i programmen som ämnesansvariga och ansvariga för den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) och verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Programmet utvärderas varje år och VFU följs kontinuerligt också upp med studenter och VFU-handledare. På kursnivå finns en utarbetad och synliggjord process för beredning, genomförande och uppföljning av kursvärderingar.

Självvärderingen och intervjuerna visar att det finns rutiner för studentinflytande och strukturer för studenters medverkan i beredande och beslutande organ. Studenter kan också verka i mer informella sammanhang där de kan ge synpunkter på sina studier.

Lärosätet redogör för olika typer av samverkan med det omgivande samhället i stort och ger exempel på konkreta aktiviteter både inom utbildningen och i anslutning till mer externt riktade verksamheter som bidrar till att ge studenter beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

Ämnes- och ämnesdidaktiska studier

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal

Bedömning med motivering: *Antalet lärare och deras sammantagna vetenskapliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens är inte adekvat och står inte i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Bedömargruppens samlade bedömning är att det finns påtagliga brister på personalsidan inom ämneslärarutbildningen i svenska i proportion till det antal studenter som antas vid lärosätet, både på campus och på distans. Antalet lärare verkar på kort sikt vara tillräckligt vad gäller svenska språket,

men i litteraturvetenskap ligger mycket ansvar på enskilda personer. Dessa personer ska klara flera utmaningar, och inte minst räckta till för den betydande andel distansstudenter som är antagna vid lärosätet. Utbildningen sker till viss del med stöd av en adjunkt, men för till exempel de självständiga arbetena är disputerad personal nödvändig. Professorer och docenter saknas. Bedömggruppen anser också att självvärderingen och övrigt underlag tyder på att personalens ämnesdidaktiska kompetens är svag.

Lärosätet är medvetna om problemen och av intervjuer framgår det att man håller på med rekrytering i litteraturvetenskap och gör vissa fortbildningssatsningar för befintliga lärare vad gäller högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens. Bedömggruppen menar trots det att antalet lärare och deras kompetens är bristfälligt och att lärosätet måste ta krafttag för att säkra kompetensen på lång sikt. Det gäller både vetenskaplig, ämnesdidaktisk och professionsrelaterad kompetens. Några av lektorerna i svenska och litteraturvetenskap har dock ämneslärarexamen, men det framgår inte av underlagen hur den professionsrelaterade kompetensen säkerställs.

Utbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Det finns inte en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs inte så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.*

Enligt självvärderingen vill lärosätet skapa en professionsinriktad miljö i utbildningen genom att bland annat tydligare koppla samman delämnena språk och litteratur som tidigare varit disparata miljöer. Man planerar en samverkan genom att studenterna läser kurser parallellt under utbildningens första del. Vidare ges exempel på en förstärkt vetenskaplig miljö genom att lärargruppen i svenska och litteraturvetenskap har startat en seminariereserie med texter som är intressanta för lärarutbildningen. Studenter inom litteraturvetenskap får läsa avhandlingar och artiklar under utbildningen som de sedan diskuterar utifrån ett vetenskapligt perspektiv med aktuella lärare. Särskilt intressant är gruppen doktorander som är knutna till projektet Språket som nyckel. Enligt intervjuerna innebär dock dessa doktorander i nuläget en liten förstärkning av ämnesmiljön i svenska, med undantag av ett intressant pilotprojekt inom litteraturdidaktik. Bedömggruppen ser positivt på pilotprojektet eftersom det aktivt involverar lärarstudenterna. Forskningsfrågan är knuten till studenternas läsintresse samt varför de över huvud taget ska läsa litteratur. Av intervjuerna framgår också att de involverade lärarna ser distansutbildningen som en stor utmaning i relation till utbildningsmiljön. Det pågår ett arbete för att skapa en seminariekultur och övningar på distans, men under rådande förutsättningar är det svårt.

De bedömda underlagen nämner huvudsakligen planerade och önskade aktiviteter som är viktiga för utbildningen på lång sikt, men säger lite om den befintliga utbildningsmiljön. Bedömggruppen menar att den vetenskapliga miljön med relevans för lärarutbildningen är svag, särskilt inom litteraturvetenskap och svenska språket med ämnesdidaktisk inriktning. Med tanke på de utmaningar som finns i utbildningsmiljön förblir det också tydligt hur kopplingen mellan forskning och utbildning ser ut, särskilt på distansutbildningen.

Den professionsinriktande miljön tas upp som ett utvecklingsområde, och en planerad didaktisk seminariereserie är ett led i en sådan förstärkning, där lärare från fältet deltar. Forskning inom ämnet svenska bedrivs visserligen, men även här är det oklart hur just lärarutbildningen har nytta av den, enligt bedömggruppen. Det verkar som att den forskning som är relevant för lärarutbildningen

snarast bedrivs på avdelningen för utbildningsvetenskap. Enligt bedömaregruppen är utbildningsmiljön i dagsläget för svag för att säkerställa hög kvalitet och måluppfyllelse.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.*

Bedömaregruppen menar att utbildningen, trots vissa brister, möjliggör för studenterna att uppfylla målet. De befintliga kurserna bidrar till måluppfyllelse och det finns en tillräckligt bred ämnesbas. Didaktik, inte ämnesdidaktik, skrivs fram som ständigt närvarande i utbildningen. Några centrala moment i ämnet saknas dock, såsom samtalsanalys, textanalys (mer än historiskt), grannspråksundervisning och retorik. Fokus tycks vara på språklig struktur och litteraturhistorisk kanon. Men lärosätet ger inga exempel på länkning mellan olika delar, vilket innebär att målformuleringar inte syns. I självvärderingen beskriver man innehåll i stället för att analysera och värdera hur lärosätet arbetar successivt för att studenterna ska nå detta mål. Intervjuerna tydliggör i viss mån arbetet mot målet, och det framgår att lärarna i svenska gör ett gott jobb med tanke på resurserna. Kurser i grammatik och språkhistoria beskrivs utförligt och värderas som tunga men det framkommer inte tydligt hur innehållet görs relevant för yrkesprofessionen. Bedömaregruppen rekommenderar att se över hur det tunga teoretiska innehållet, såsom litteraturhistorisk kanon och språkhistoria, blir relevant för yrkesprofessionen. Kopplingen till det självständiga arbetet framgår heller inte, där detta mål bör väga förhållandevis tungt. Av de självständiga arbetena framgår att drygt två tredjedelar uppfyller målet.

Moment om skrivande framgår enligt bedömaregruppen som ett särskilt positivt exempel, där studenterna får analysera skrivkrav i yrkeslivet och undersöka hur arbetet med skrivande i gymnasieskolan kan förbereda studenterna inför framtiden. Studenterna får också pröva på att skriva i olika litterära genrer. Ett annat gott exempel är det stoff och upplägg inom litteraturvetenskap som beskrivs i självvärderingen, nämligen att studenterna får utgå från egna intresseområden såsom fantasy och film för att sedan fördjupa sina kunskaper successivt. Lärosätet börjar i det kända för att sedan lotsa studenterna till det mer okända och analytiska. Examinationsformerna är varierade med muntliga och skriftliga uppgifter samt arbete individuellt och i par.

Utbildningen möjliggör inte genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer inte genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visar kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

Utifrån underlagen menar bedömaregruppen att det inte framgår hur ämneslärarutbildningen i svenska ger studenten förutsättningar för att uppnå målet eller säkerställer att det uppnås. Kurser som knyter an till målet tas upp, men det blir inte tydligt hur studenten får möjlighet att ta sig an denna kunskap. Det finns ingen koppling till lärandemål, aktiviteter och examinationer, vilket gör progressionen osynlig för bedömaregruppen. I inledningskedet av arbetet med det självständiga

arbetet tar studenten del av flera metoder såsom närläsning, elevtextanalys och diskursanalys, men dessa moment kommer sent i utbildningen. Delvis tycks det vara under utbildningsvetenskaplig kärna (UVK) som detta mål behandlas. Av intervjuerna framgår visserligen att studenterna får bekanta sig med kvalitativa och kvantitativa metoder i en tidig kurs, *Språklig variation i tal och skrift*, men också att mer ämnesspecifika metoder och teorier är ett utvecklingsområde för lärosätet. Enligt intervjuerna väljer många studenter någon form av litteraturanalys eller läromedelsanalys i det självständiga arbetet men det är inte tydligt hur de tillgodosett sig denna kompetens.

Bedömargruppen saknar även information om kopplingen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Av intervjuerna framgår att lärosätet vet att området behöver utvecklas i relation till ämnet, och i synnerhet finns en god progressionstanke inom litteraturvetenskap. En rekommendation är att se över progressionen och arbetet inför det självständiga arbetet i samtliga av svenskämnet kurser, i relation till UVK. Av de självständiga arbetena är det drygt hälften som uppfyller målet, vilket visar att det är svårt säkerställa måluppfyllelsen.

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

Av självvärderingen framgår att systematiskt arbete för måluppfyllelse i detta fall främst sker i samband med det självständiga arbetet. Bedömargruppen rekommenderar lärosätet att se över progressionen och länken mellan olika delar såsom lärandeaktiviteter, mål och examination under hela utbildningen. Bedömargruppen ser positivt på studien i litteraturdidaktik som aktivt involverar lärarstudenterna. Forskningsfrågan är knuten till studenters läsintresse samt varför de alla ska läsa litteratur. I projektet övas studenterna i att självständigt problematisera en romans tematik och samhällsrelevans.

I andra moment i utbildningen framgår hur studenternas kritiska och systematiska läsning av litteratur utvecklas över tid. Lärosätet ger också goda exempel på kritisk läsning av kurslitteratur med behandling av centrala citat, där studenten bland annat tvingas reflektera över lärarrollen i relation till aktuell forskning. Bedömargruppen anser dock att studenterna i högre grad behöver större möjligheter att pröva färdighetsmålet i praktiken, det vill säga i moment med elever på gymnasieskolan. Av de självständiga arbetena framgår att målet uppfylls i nästan samtliga fall.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.

Bedömargruppen anser, utifrån självvärderingen och intervjuerna, att studenterna får förutsättningar att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för att undervisa i svenska. I detta fall är man på lärosätet tydliga med hur olika delar länkas till varandra och hur progression mot målet ser ut, vilket också bedöms säkerställa måluppfyllelsen. Ett särskilt gott exempel är kursen inom verksamhetsförlagd utbildning (VFU) där studenterna arbetar med a)

textsamtal om olika textgenrer, b) ett skriftligt arbete utifrån a samt c) bedömning och återkoppling på elevernas texter.

Vidare ges en fyllig beskrivning av ämnesdidaktik inom ämnesstudier och ämnes-VFU. Särskilt under kursen *Litteraturredaktik*, och i det självständiga arbetet, har studenten möjlighet att utveckla sina ämnesdidaktiska förmågor som är kopplade till litteratur. Även i kurserna *Didaktiska perspektiv på läs- och skrivutveckling för ämneslärare* och *Skrivande och skrivteorier* utvecklar studenterna ämnesdidaktiska kunskaper i språk. Från dessa kurser finns exempel på uppgifter och examinationer som visar att lärosätet arbetar medvetet med målet. Bedömggruppen anser att VFU-kursen tycks vara väl sammanfogad med studierna på lärosätet och att uppgifterna på VFU är väl genomtänkta. I relation till begreppet metodik nämns skönlitteraturens roll som metod, till exempel att börja i det bekanta och gå mot det okända samt olika sätt att genomföra ett textsamtal.

Utvecklingsområden som lärosätet pekar ut är att studenterna behöver få en bredare kunskap och förståelse för att läsning, analys och bedömning av text omfattar betydligt mer än just skönlitteratur. Bedömggruppen instämmer, och en rekommendation är att fortsätta stärka arbetet med textanalys och bedömning av icke-skönlitterär text.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Med utgångspunkt i det samlade underlaget kan det fastställas att målet främst behandlas i UVK. Lärosätet betonar att detta mål främst är aktuellt i VFU där studenterna bland annat får använda sina kunskaper från ämneskurserna genom att planera textsamtal om textgenrer samt planera, skriva och ge återkoppling på elevtexter. Studenterna får också utvärdera sin insats genom att reflektera över sina val av textgenre samt reflektera över återkopplingsamtalen med eleverna.

Bedömggruppen noterar att mycket av arbetet tycks gå åt till grundläggande kunskaper i ämnesteori och ämnesdidaktik. Även målets andra del – att på bästa sätt förberedas för att stimulera varje elevs lärande och utveckling – kommer bort en del i utbildningen. Enligt bedömggruppen uppfylls målet att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet i syfte att stimulera varje elevs lärande, även om vissa svagheter har identifierats. Bedömggruppen menar dock att lärosätet enligt intervjuerna vet om dessa utmaningar och har klara tankar över hur dessa aspekter ska utvecklas i framtiden. Ett exempel är att lärarna avser att intensifiera arbetet med elevtexter och på så vis synliggöra och möta individuella behov hos enskilda elever.

Jämställdhet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

Bedömggruppen anser att svenskalärarytbildningen som helhet i hög grad bidrar till att studenten möter jämställdhetsperspektivet. Det är framför allt de litteraturvetenskapliga kurserna som lyfts fram i underlagen, där frågor om kön belyses och studeras i litteratur. Studenterna läser litteratur av både kvinnor och män samt studier av hur historiska författarskap värderats och omvärderats i och med olika genusteorier under senare år. Man diskuterar till exempel pojkars förhållande till manlighetsideal

genom historien och i nutida fiktioner. Jämställdhet är också viktigt i de språkvetenskapligt orienterade kurserna, och inte minst problematiseras kön i relation till yrkesprofessionen inom sociolingvistik.

Bedömargruppen anser att jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande men att det framför allt sker inom litteraturvetenskap. Därmed rekommenderar gruppen lärosätet att utveckla ett perspektivets förankring i den språkvetenskapliga delen så att alla delar av utbildningen genomsyras av jämställdhetsarbetet.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs inte systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts inte vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker inte till relevanta intressenter.*

På övergripande programnivå finns rutiner och utarbetade kontaktytor och arenor för utvecklingsarbete för olika aktörer i programmen, såsom ämnesansvariga och ansvariga för UVK och VFU. Programmet utvärderas årligen och VFU följs kontinuerligt upp med studenter och VFU-handledare. För svenskläroarbete specifikt framgår att lärarna har en dialog om kursutveckling och stämmer av detta med utbildningsledare för ämnesläroarbete. Samtidigt visar lärosätet i självvärderingen att det finns flera utvecklingsområden, exempelvis de kursvärderingar som genomförs på lärosätet. Genom kursvärderingarna, vars svar skickas automatiskt till studenterna, följer lärosätet upp svenskläroarbete utvecklingens innehåll, utformning, genomförande och examination. De frågor som ingår ger dock enligt självvärderingen inte stöd för kursutveckling, och bedömargruppen noterar att det här behövs ett medvetet och aktivt utvecklingsarbete. Underlaget från utvärderingarna ger inte tillräckligt stöd för att säkerställa att det utvecklingsarbete som sker bedrivs med god kvalitet. Svarsfrekvensen på utvärderingarna är dessutom låg. Lärarna är medvetna om problemet, och flera av dem har vidtagit åtgärder som innebär att de själva tar ansvar för att utvärdera sina egna kursmoment. På så sätt får de direkt återkoppling som kan återföras till kursutvecklingsarbetet.

Bedömargruppen kan därmed konstatera att det finns rutiner och kontaktytor för uppföljning på programnivå, men att det inte räcker när det gäller systematik för uppföljning av svenskläroarbete. Lärarna har visserligen en dialog och kontakt med utbildningsledare för programnivå, men utvecklingsarbetet vilar inte på ett robust underlag. Lärarna gör en insats för att försöka komma tillrätta med detta, men utvecklingsarbetet blir personbundet, och insatserna bidrar visserligen till att underlag ibland finns men inte till att utbildningen följs upp på ett systematiskt sätt. Den bristande systematiken medför också att det för bedömargruppen blir otydligt hur kvalitetsarbetet vid behov omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling.

Lärosätet verkar inte för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Att lärosätet inte verkar för att alla studenter genomför utbildningen inom planerad studietid hör ihop med de problem som finns med att förhållandevis många studenter kommer från studieovana miljöer, med neuropsykiatriska funktionshinder och från andra språk- och kulturområden. Lärarlagan uttrycker frustration över att inte få tid för ett systematiskt arbete med alla de studenter som behöver särskilt stöd inom inriktningen. Under intervjuerna framträdde dels behovet av ett förberedande basår eller motsvarande för studenterna, dels att lärarna själva behöver kompetensutveckling för att

hantera studenter som behöver olika former av stöd. Vid lärosätet verkar man vara medvetna om de stora utmaningarna, men bedömggruppen kan inte se att det finns någon handlingsplan – utöver att man satsar på digitala plattformar för att fokusera på kritiska delar och för att nå ut till samtliga studenter. Det blir svårt att bedriva kvalitetsarbete och förberedande arbete med genomströmning när lärarna inte känner att de har tillräckligt med förkunskaper. Därför rekommenderar bedömggruppen att man tar fram en handlingsplan för kvalitetsarbete och genomströmning, med ett tydligt fokus på de utmaningar som identifierats. Handlingsplanen bör omfatta kompetensutveckling för personalen och andra resurser för att hantera den mångfacetterade studentgrupp som lärosätet antar till ämneslärarutbildningen i svenska.

Bedömggruppens uppfattning är att det krävs mer resurser för att uppnå en högre genomströmningsgrad och ge studenterna tillräckliga förutsättningar för att klara sina studier. Ett utvecklingsområde som lyfts fram i underlaget är att tillsammans med utbildningsledaren förtydliga rutinerna för åtgärder när en students arbetsinsats eller förmåga inte räcker till för studierna. Bedömggruppen ser positivt på detta, eftersom det i dagsläget finns ett påtagligt behov av att stärka lärosätets insatser för att förmå studenterna att genomföra utbildningen inom planerad studietid.

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Studentperspektiv

Bedömning med motivering: *Studenten ges inte möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

I självvärderingen framkommer att det finns rutiner för studentinflytande och strukturer för studenters medverkan i beredande och beslutande organ. Lärosätet har dock svårt att få studenterna att utnyttja sina möjligheter till inflytande och anger i självvärderingen att man börjat arbeta med detta. Av intervjuerna framgår en annan bild, att arbetet för att aktivt tillsätta poster saknas. Lärarna förklarar det med bristande resurser. Som resultat finns ingen studentrepresentation i beslutande och beredande organ för svensklärarutbildningen, såsom i arbetet med kursplaner. Bedömggruppen anser därmed att studenterna inte har tillräckliga förutsättningar för inflytande, även om de har möjlighet att uttrycka synpunkter på didaktiska seminarier. Inom ämnet svenska verkar studentperspektivet framför allt beröra vad lärosätet strävar mot, och inte vad lärosätet för tillfället gör. Det finns dock ett antal goda exempel på mer informellt studentinflytande, exempelvis att studenterna får granska sina egna kursplaner och föreslå hypotetiska frågor i en hemtentamen. Ändå verkar det formella studentinflytandet i stort sett vara begränsat till kursvärderingar, och enligt intervjuerna innehåller de inte heller några frågor som ger ett kvalitativt underlag för att utveckla kurserna.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.*

Bedömggruppen anser att lärosätet på en mer övergripande nivå arbetar för att lärarutbildningen ska vara användbar och utveckla studentens beredskap för att möta förändringar i arbetslivet. Det sker genom olika slags samverkan med det omgivande samhället, exempelvis lärarutbildningsdagar

och föreläsningar med verksamma lärare. VFU och adjungerande adjunkter bidrar också till närheten till arbetslivet. Ett utvecklingsområde är att i större utsträckning arbeta för att särskilt svenskläraryrket ska vara användbar och utveckla studentens beredskap för att möta förändringar i arbetslivet. Det framgår att det finns planer på att samverka med yrkesverksamma svensklärare på gymnasieskolan och att föra gemensamma didaktiska diskussioner om de olika delarna av svenskämnet. Detta anses kunna bidra till att studenterna får större beredskap för att möta arbetslivet och dess förändringar. Bedömaregruppen delar denna mening och ser positivt på dessa planer, men konstaterar också att det är fråga om planerade aktiviteter snarare än aktiviteter som genomförs i dagsläget. Att döma av intervjuerna känner lärosätet till betydelsen av att samverka med det omgivande samhället, men det verkar också vara så att andra saker prioriteras högre. Bedömaregruppen utgår i sin bedömning från att planerna kommer att genomföras och rekommenderar lärosätet att i större utsträckning prioritera detta arbete.

Samlat omdöme ämnes- och ämnesdidaktiska studier

Bedömning med motivering: *Inte tillfredsställande*

Att bedömningsgrunder är tillfredsställande eller inte och att mål uppfylls eller inte inom ämnes- och ämnesdidaktiska studier vägs samman med motsvarande bedömningar inom utbildningsvetenskaplig kärna. Denna sammanvägning framgår i det samlade omdömet för examenstillståndet, det vill säga för utbildningen i sin helhet.

Bedömaregruppens samlade bedömning är att det finns påtagliga brister på personalsidan inom ämnesläraryrket, lärarresurserna är knappa och utmaningarna mycket stora. Personalen är på kort sikt tillfredsställande, i synnerhet eftersom det ser ut som att en visstidsanställd lektor i litteraturvetenskap övergår i en tillsvidareanställning. Bedömaregruppen menar dock att lärosätet måste ta krafttag för att säkra kompetensen på lång sikt. Det gäller både vetenskaplig, ämnesdidaktisk och professionsrelaterad kompetens.

Inte heller utbildningsmiljön är tillfredsställande, enligt bedömaregruppen. Av underlagen att döma arbetar lärosätet aktivt för att länka samman disciplinerna svenska språket och litteraturvetenskap vilka traditionellt har varit helt åtskilda. Det är enligt bedömaregruppen lovvärt men inte tillräckligt för att utvärdera utbildningsmiljön som vetenskapligt fullgod och professionsinriktad. Den förhållandevis svaga ämnesdidaktiska miljön lyser igenom och generellt är det svårt att se hur forskningen vid lärosätet genomsyrar utbildningen i stort. Positivt är dock att studenterna tar del av och reflekterar över forskning i ökande svårighetsgrad.

Målet om ämneskunskaper för yrkesutövningen, inbegripet aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete uppfylls. Bedömaregruppen ser att det finns en medveten progression i ämnet även om de ämnesteoretiska kunskaperna kan ses som något snäva.

Målet om vetenskapsteori och forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet uppfylls inte. Enligt bedömaregruppen krävs en genomgång för att säkerställa studenternas möjlighet till fördjupade kunskaper när examen utfärdas. Denna genomgång bör göras i nära samverkan med den utbildningsvetenskapliga kärnan för att man på så vis kan se över vilka metoder som behandlas var och när i utbildningen.

Målet om att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat uppfylls. Det sker främst i samband med det självständiga arbetet, och bedömaregruppen rekommenderar lärosätet att se över progressionen och länkningen mellan olika delar såsom lärandeaktiviteter, mål och examinationer under hela utbildningen.

Målet om att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik uppfylls. Bedömaregruppen noterar dock att det finns vissa utmaningar, i synnerhet för studenter på distansutbildning. Samtliga studenter behöver ledas tydligt mot dessa förmågor och få chansen att pröva dem i skarpt läge, till exempel ute på VFU, i högre grad än vad som sker nu.

Målet om att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet i syfte att stimulera varje elevs lärande uppfylls. Även här finns vissa svagheter. Bedömaregruppen menar dock att lärosätet visar medvetenhet om dessa utmaningar och har klara tankar över hur dessa aspekter ska utvecklas i framtiden. Exempelvis har man börjat fördjupa arbetet med elevtexter och enskilda elevers skrivutvecklingsbehov under VFU:n.

Bedömaregruppen anser att svenskläro-utbildningen som helhet i hög grad bidrar till att studenten möter jämställdhetsperspektivet, men att det framför allt sker inom litteraturvetenskap och att perspektivets förankring kan stärkas inom den språkvetenskapliga delen av utbildningen.

Lärosätets systematiska kvalitetsarbete och förberedande arbete med genomströmning har flera olika brister, enligt bedömaregruppen. Det finns rutiner och kontaktytor för uppföljning på programnivå, men att det inte räcker när det gäller systematik för uppföljning av svenskläro-utbildningen. Lärarna har visserligen en dialog och kontakt med utbildningsledare för programnivå, men utvecklingsarbetet vilar inte på ett robust underlag. Den bristande systematiken medför också att det för bedömaregruppen blir otydligt hur kvalitetsarbetet vid behov omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling. Lärarlaget i svenska lyfter även utmaningar och bristande resurser, och menar att de inte är tillräckligt förberedda på den mångfacetterade studentgruppen där flera kommer från andra språk- och kulturområden eller har neuropsykologiska funktionshinder. Bedömaregruppen ser positivt på att lärarlaget har identifierat sitt behov av kompetensutveckling och tid för att arbeta med dessa grupper, och rekommenderar därför att lärosätet tar fram en handlingsplan för kvalitetsarbete och genomströmning, med ett tydligt fokus på de utmaningar som identifierats.

Bedömaregruppen anser att studenterna inte har tillräckliga förutsättningar för inflytande, även om de har möjlighet att uttrycka synpunkter på didaktiska seminarier. Inom ämnet svenska verkar studentperspektivet framför allt beröra vad lärosätet strävar mot, och inte vad lärosätet för tillfället gör. I nuläget finns det ingen formell påverkansmöjlighet för svenskläro-studenter, till exempel vad gäller arbetet med kursplaner. Det finns dock goda exempel när det gäller informellt studentinflytande, och där granskar studenterna sina egna kursplaner och tentamensfrågor under utbildningen.

Lärosätet arbetar på en mer övergripande nivå för att läro-utbildningen ska vara användbar och utveckla studentens beredskap för att möta förändringar i arbetslivet. Ett utvecklingsområde är att arbeta mer för att särskilt svenskläro-utbildningen ska leva upp till detta. Det framgår att det finns planer på att samverka med yrkesverksamma svensklärare på gymnasieskolan och att föra gemensamma didaktiska diskussioner om de olika delarna av svenskämnet. Bedömaregruppen anser därmed att det inte finns en implementerad samverkan med det omgivande samhället utöver VFU,

särskilt för svenskläroverbildningen. Arbetsliv och samverkan bedöms som uppfyllt under förutsättning att lärosätet förverkligar dessa planer.

Från: [Ingrid Nordqvist](#)
Till: [utvitsy](#)
Kopia: [Sebastian Steele](#); [Registrator](#)
Ärende: 411-00374-18
Datum: den 20 december 2019 09:03:44
Bilagor: [Delningssvar HiG matematik.docx](#)
[Delningssvar HiG UVK.docx](#)
[Delningssvar HiG svenska.docx](#)

Högskolan i Gävle har inga synpunkter på det preliminära yttrandet vad gäller sak- eller faktafel.

Med vänlig hälsning

Ingrid Nordqvist

Ingrid Nordqvist
Utbildningsledare för ämneslärarprogrammet och KPU
Akademin för utbildning och ekonomi
Högskolan i Gävle
026-648609
070-0908045

Högskolan i Gävle, 801 76 Gävle • 026 64 85 00 • www.hig.se

För en hållbar livsmiljö för människan

University of Gävle, SE-801 76 Gävle, Sweden • +46 (0) 26 64 85 00 • www.hig.se

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: Högskolan i Gävle

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen

Bilaga: Utbildningsvetenskaplig kärna

Använd en delningsmall per bilaga som delats.

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrande och påpeka eventuella sak/-faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsområden och bedömningsgrunder som ingått i utvärderingen.

Ange i tabellen vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det inte är möjligt att inkomma med ny fakta som ej fanns tillgänglig i de ursprungliga underlagen.

Lärosätets svar skickas senast den 19 december 2019 till utvitsy@uka.se med kopia till sebastian.steele@uka.se. Ange **411-00374-18** i ärendemeningen.

Exempel

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
2	3	5	Antal helårsstudenter uppgår till 25, ej 45.

Delningssvar

Högskolan i Gävle har inga synpunkter på det preliminära yttrandet vad gäller sak- eller faktafel.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Utbildningsmiljö			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Jämställdhet			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Uppföljning, åtgärder och återkoppling			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: Högskolan i Gävle

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen

Bilaga: Ämnes- och ämnesdidaktiska studier, svenska

Använd en delningsmall per bilaga som delats.

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrande och påpeka eventuella sak/-faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsområden och bedömningsgrunder som ingått i utvärderingen.

Ange i tabellen vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det inte är möjligt att inkomma med ny fakta som ej fanns tillgänglig i de ursprungliga underlagen.

Lärosätets svar skickas senast den 19 december 2019 till utvitsy@uka.se med kopia till sebastian.steele@uka.se. Ange **411-00374-18** i ärendemeningen.

Exempel

Sida	Stycke	Rad	Korrigering
2	3	5	Antal helårsstudenter uppgår till 25, ej 45.

Delningssvar

Högskolan i Gävle har inga synpunkter på det preliminära yttrandet vad gäller sak- eller faktafel.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Utbildningsmiljö			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Jämställdhet			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Uppföljning, åtgärder och återkoppling			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig